

Veckomöte nr 3 den 5 september 2023

Historiska kartor

Carl T Ek.

Kvällens möte föregicks av Biff a la Lindström, f.ö. en mycket välsmakande sådan, med påföljande kaffe, varefter klubbpresident Marina Skyldberg Ståhl hälsade alla välkomna.

Vi var 30 närvarande klubbmedlemmar, alltså 47% som hörsammat kallelsen, till detta fyra gäster, inklusive kvällens föredragshållare, Carl T Ek.

Kjell Samuelsson och Per Bengtsson, var dagens födelsedagsbarn vilka vi hyllade,

varefter klubbpresidenten delgav oss veckans kommunkunskap, välbehövlig sådan. "Tänk säkert" – så heter den kampanj vilken kommunerna, MSB, Polismyndigheten och ett antal större företag sjösätter under oktober. Den handlar om data-/informationssäkerhet, alltså sådant som lösenord, inloggningar, etc.

Så stod han till sist framför oss, Carl T Ek. Mannen som är såväl berömd som eftersökt i egenskap av föredragshållare, guide, sakkunnig, mm, mm. Den listan kan göras lång. Det är svårt att inte imponeras av mannen, blotta storleken är respektingivande, liksom den smakfulla klädseln och allt detta kombinerat med ett framförande på ädelskånska, så fann jag mig förflyttat till universitetet på 70-talet och någon av alla dess föreläsningar. Detta förebådade ett intressant föredrag. Vilket visade sig stämma.

Historiska kartor – det var kvällens ämne. Enligt Ek ett roligt och spännande ämne, ett outsinligt sådant då det liksom aldrig tar slut när man väl börjat rota i det. Utifrån kartor kan man finna så mycken info och med flera generationer av kartor, kan även tvister redas ut avseende frågor om olika rättigheter gällande fastigheter.

Föredraget var strukturerat enligt karthistoriken, alltså:

1628-1700 Småskalig kartläggning, vägkartor, geometriska jordaböcker

1700-1750 Jorddelningar tillkommer

1750-1827 Storskifte, vissa enskifte

1828-1900 Laga skifte

1900-1974 Samfällighetsdelningar

1974 Kartsammanställningar

1996 Sammanställning av fastighetsdata

Varefter vi fick reda på de olika skiftena som genomförts, allt från Solskifte (där tegarna strålade ut från byn), Tegskifte, Storskiftet 1749 (Sverige och Finland), Enskiftet till det 1827 beslutade Laga skiftet.

Visst kan ovanstående, så här vid en genomläsning för den som valde att inte bevista mötet, verka fnösktorrt och närmast damma av träighet, men så var inte fallet. Carl T Ek lyckades fånga vårt intresse och närmast trollbinda sin publik. Vi insåg att förståelsen, eller kanske en allmän kunskap om ovanstående, är så viktig för att kunna tyda äldre kartor och få ut information ur dem. Guld värt för såväl släkt- som hembygdsforskare och även allmänt historieintresserade.

Digitaliserade historiska kartor finner vi enklast via Lantmäteriet, DIS (Datorhjälp i släktforskning), Lantmäteriet Gamla kartor i Härnösand (inscannade kartor från de senaste 500-600 åren) och slutligen kommunernas kartsamlingar. Hur Lerums kommuns kartsamling är beskaffad var det ingen närvarande som visste.

Sammanfattningsvis ett trevligt, intressant och informativt föredrag av en mycket skicklig föredragshållare vilken avslutade med att besvara frågan om vad "mantal" är, alltså såväl äldre mantal som yngre mantal. Bara en sådan sak. En spontan applåd fick han för detta.

Marina tackade kvällens föredragshållare och vi applåderade än en gång. Därefter informerade hon om nästa veckas föredrag – "Med en bredaxlad svensk genom Sverige", varefter sekreteraren avslutade mötet med traditionsenlig klockringning.

Lars Peter Forsberg